

Маматова, Т. Удосконалення місцевого самоврядування в Україні на основі європейської моделі самооцінювання CAF / Т. Маматова, О. Бортнік // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 5-15.

Стаття присвячена розгляду ключових особливостей та визначенню перспектив застосування у місцевому самоврядуванні України нового видання «Загальної/рамкової схеми оцінювання» (Common Assessment Framework – CAF), яке опубліковане у 2020 році. Авторами проведено дослідження розвитку моделі CAF, яку розроблено Європейським інститутом публічного адміністрування (EIPA) задля сприяння належному врядуванню, та розглянуті передумови запровадження та популяризації її використання у місцевому самоврядуванні України. Розглянуто досвід проведення самооцінки, який показує, що на шляху застосування CAF в Україні перші кроки зроблено органами державної влади, у той час як у Європі найбільш розповсюджене використання моделі саме в органах місцевого самоврядування. На сьогодні проведення самооцінки та бенчмаркінгу на основі CAF не є розповсюдженим та визнаним інструментом вдосконалення діяльності на території України. Проаналізовано 20-ти річний досвід та етапи набуття зрілості моделі CAF з моменту створення, що дозволило виокремити 5 фаз розвитку. Наведено характеристику керівних принципів видання моделі 2020 року. Особливу увагу приділено аналізу ключових відмінностей у виданні CAF 2013 та CAF 2020. CAF розглянуто як інструмент сприяння належному врядуванню, забезпечення якості публічних послуг та підвищення задоволеності клієнтів-громадян та місцевого бізнесу. Проаналізовані цілі та принципи CAF 2020 та їх зв'язок із Цілями сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй (ООН), міжнародними стандартами ISO на системи управління та європейськими стратегіями. Встановлено, що використання визнаних на міжнародному рівні принципів, усталених практик (до яких можна віднести і CAF) дозволить органам місцевого самоврядування України демонструвати надійність та забезпечувати сталість розвитку відповідної території. Акцентовано можливість застосування CAF через реалізацію міні-проектів самооцінювання за рахунок міжнародних програм і проектів технічної допомоги, важливість сприяння бенчмаркінгу та міжнародному обміну досвідом для покращення якості послуг місцевого самоврядування, мотивації персоналу та підвищення рівня задоволеності територіальної громади.

Бобровський, О. Методичні основи аналізу організаційної і технологічної досконалості побудови органів публічного управління / Олексій Бобровський // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 16-29.

Представлені методичні засади для аналізу досконалості організаційної та технологічної побудови органів публічного управління й організації їх управлінської діяльності. Методика аналізу складається з двох відносно самостійних блоків: блоку аналізу організаційної побудови складових елементів органів публічного управління, структурної декомпозиції їх елементів із ідентифікацією виконуваних функцій і завдань для досягнення поставлених цілей і блоку аналізу технологічно-процесного забезпечення виконання управлінської праці в публічному управлінні. Обидва блоки формуються і реалізуються органами публічного управління, наділеними повноваженнями для контролю своєчасності повноти і якості виконуваних функцій і завдань, результати яких залежать від організаційної досконалості та організаційної зрілості органів публічного управління. Запропонована модель аналізу організаційної побудови органів публічного управління і організації їх діяльності. Для аналізу організаційної досконалості і технологічно-процесного забезпечення здійснення управлінської діяльності, що формують організаційну зрілість, запропоновано вираз і декомпозицію змісту управлінської діяльності за моделлю узгодженого технопроцесу. Вона представлена як об'єднання узгоджених, гармонізованих за видами, змістом, станом розробленості і методичного забезпечення їх споріднених елементів, спільна реалізація яких забезпечує досягнення цільових результатів вирішуваних завдань за рахунок їх спільної синергії. Аналіз передбачає визначення основних видів наявних технопроцесів і їх групування за основними видами діяльності, витратами часу і кваліфікацією виконавців, визначення структури виконавців робіт за чисельним і професійним складом, трудоемності робіт, чинників появи процесів самоорганізації, співвідношення трудових і фінансових ресурсів, що витрачаються, з їх нормативним рівнем і запланованими результатами роботи та інших показників. Результати аналізу пропонують використовувати для набуття нових наукових знань і практичних навичок для модернізації структур органів влади, підтримки рівня організаційної зрілості та організаційної досконалості системи органів публічного управління, підвищення і забезпечення продуктивності й ефективності управлінської діяльності. Методика аналізу може бути використана для аналізу організаційної досконалості не тільки органів публічного управління, а й аналізу будь-яких керованих систем.

Бондаренко, В. Впорядкування термінологічно-понятійного апарату у сфері державної етнічної політики / Віктор Бондаренко // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 30-43.

У статті запропонована спроба впорядкувати, структурувати й унормувати термінологічно-понятійний апарат за допомогою етнологічно-соціального погляду й аналізу структурування людського суспільства задля розуміння його складових в етнічному сенсі й з використанням соціального інструментарію. А це дозволить краще розуміти цілі й задачі державної політики у сфері захисту прав етнічних меншин. Проаналізована передумова заплутаності в осмисленні поняття «нація» та визначено логічне розуміння важливого наукового терміну «нація» (nation) в контексті етнологічно-соціальної стратифікації суспільства. Представлені умови набуття поняттям «етнос» сучасного наукового наповнення. З'ясовано й визначено розуміння термінів «титольний етнос», «меншина», «етнічна меншина», «малі споріднені етноси», «субетноси», «автохтонні меншини» і «корінні меншини» з поділом їх на цілісні, розділені і дисперсні, «діаспорні етнічні меншини», «бездержавні етнічні меншини», «дисперсні етнічні групи» й «етнічні периферійні меншини». Запропоновано з позиції конструктивізму підійти до старих радянських понять «народність» і «національність», щоб дозволило дещо гнучкіше синтезувати етнологічне й соціальне сприйняття структуризації суспільства й, одночасно, вивело б ці поняття з наукового небуття. Розглянуті статті, монографії та комплексні наукові дослідження закордонних та українських науковців та щодо наявної термінологічної бази. Визначений у вигляді схеми синтезований вид етнологічної та соціальної структуризації суспільств, яка дозволить висвітлювати етнічну структуру людського суспільства за теорією етногенезу та аналізувати загрози суспільного розвитку у сфері державної етнічної політики. З'ясована важливість універсалізації термінологічно-понятійної бази щодо аналізу публічної політики стосовно захисту прав етнічних меншин. Визначено, уточнено й запропоновано нове наповнення термінів «національна меншина», «дисперсні національні групи», «компактні та поділені національності». Зроблено відповідні висновки щодо важливості використання розвинутого термінологічно-понятійного апарату у державно-управлінській науці, особливо в контексті розумного управління етнічними процесами.

Венцель, В. Типологія держав у контексті реалізації державою соціальної функції / В. Венцель, В. Купрійчук // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 44-54.

У статті розглянуто проблематику типологізації держав, проаналізовано особливості виконання державою соціальної функції залежно від типу держав. Охарактеризовано особливості формаційного та цивілізаційного підходів до типології держав. Головним критерієм у формаційному підході виступає спосіб виробництва (рівень розвитку продуктивних сил і виробничих відносин), що визначається панівною формою власності на засоби виробництва, а також класова структура суспільства. Цивілізаційний підхід пояснює багатовекторний історичний розвиток, зокрема те, що держави розвиваються неоднаково і досягають різного економічного чи соціального рівня розвитку. Це обумовлено накопиченим історичним та культурним розвитком, національними рисами, ментальністю, соціальними нормами поведінки та ін. Тобто тип і розвиток держави значною мірою залежить від національної культури та світогляду суспільства, а держава є найважливішим чинником духовного та культурного розвитку суспільства. З'ясовано, що сьогодні формується принципово новий тип капіталістичної держави – вона стає більш соціально спрямованою, втрачає класовий характер, новою ідеологією стає людиноцентризм та держава загального блага. Значний вплив на сучасний розвиток держав справляє глобалізація та формування постіндустріального суспільства, що докорінним чином змінює класичну форму капіталізму. Визначено, що головна проблема сучасності – формування нового типу держави, що мав би поєднувати економічну ідеологію капіталізму та ідеологію соціального добробуту. Встановлено, що основні критерії, що використовуються для типології не можуть досконало і всебічно пояснити особливості формування та розвитку держав, а також однозначно сформулювати місце і роль держави у виконанні нею соціальної функції. Обґрунтовано необхідність здійснення подальших досліджень характерних особливостей різних типів держав з метою виявлення характерних ознак держав, закономірностей їх розвитку, а також моделювання можливих варіантів подальшого існування та розвитку держав.

Красівський, О. Європейський досвід державної політики в сфері юстиції / О. Красівський, О. Мерза // *Аспекти публічного управління*. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 55-63.

У статті розглянуто європейський досвід державної політики в сфері юстиції. Розглянуто різні моделі юстиції в Європі, на основі яких забезпечується захист прав та свобод громадян та їх взаємодія із органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Виокремлено різні підходи до побудови системи юстиції у різних країнах Європи. Визначено сутність органів юстиції у різних країнах Європи та здійснено оцінку їх діяльності. Аргументовано, що в кожній європейській країні є свої особливості, які стосуються призначення суддів на свої посади. Визначено, що у більшості країн Європи організаційне забезпечення судових установ належить до компетенції органів виконавчої влади, якими переважно виступають міністерства юстиції. Проаналізовано спільні та відмінні ознаки діяльності органів юстиції в європейських країнах та в Україні. Відзначено, що в Україні, на відміну від європейських країн, повноваження у сфері інтелектуальної власності відносяться не до органів юстиції, а до Державної служби інтелектуальної власності України, яка є

окремим центральним органом виконавчої влади. Подано пропозиції щодо покращення діяльності органів юстиції в Україні із врахуванням європейського досвіду. Європейський досвід свідчить про те, що раціонально побудована система юстиції може бути ефективним механізмом захисту прав громадян та сприяти розвитку правового цивілізованого суспільства. Аналіз цього досвіду свідчить про можливість запозичення позитивних надбань європейської правової політики для вдосконалення діяльності органів юстиції в Україні. Європейські стандарти сприятимуть утвердженню верховенства права в українській державі та забезпеченню ефективної охорони та захисту прав людини і громадянина у відносинах з органами державного управління та місцевого самоврядування, що виникають у сфері публічно-правових відносин в Україні.

Шкрабак, І. Науково-технологічна сфера як об'єкт державного регулювання: термінологічний і сутнісний аналіз / І. Шкрабак, М. Нікульчев // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 64-74.

Метою дослідження виступає вивчення й аналіз сучасних підходів до дескрипції науково-технологічної сфери у вітчизняній і зарубіжній науці, визначення її сутнісних характеристик і уточнення змісту поняття «науково-технологічна сфера як об'єкт державного регулювання». Актуальність зумовлена недостатньою теоретичною визначеністю науково-технологічної сфери як об'єкта державного регулювання, який системно поєднує в собі кілька широких сфер діяльності (наукову, технічну, технологічну, інноваційну), що призводить до зниження результативності й ефективності функціонування механізмів державного регулювання процесів генерації, прикладної трансформації та дифузії знань у всі сфери життєдіяльності суспільства. До результатів дослідження належить обґрунтування трансформації ролі технології в історичному процесі розгалуження функцій науки у суспільстві. Визначено, що в Україні реалізується змішаний варіант інститутотворення в науково-технологічній сфері. Обґрунтовано неправомірність тлумачення національної інноваційної системи як інституціональної моделі науково-технологічної сфери і розкрито структуру її основних дескрипторів. Обґрунтовано, що науково-технологічна сфера має системну природу і наведені ознаки її системності. Сформульовані висновки полягають у визначенні особливостей технології як галузі перехрещення основних функцій науки у суспільстві. Визначено, що з-поміж усіх видів діяльності у науково-технологічній сфері можуть бути виокремлені основні й забезпечувальні, які формують засоби і процеси генерації нового знання у вигляді різного роду ресурсів (матеріальних, фінансових, кадрових, інформаційних, організаційних тощо) і можливостей їх використання. У ході дослідження уточнено поняття «науково-технологічна сфера як об'єкт державного регулювання» і визначені перспективи подальших досліджень.

Грабчук, О. Фінансовий моніторинг як умова забезпечення державної безпеки країни: поняття, складові, етапи розвитку / О. Грабчук, І. Супрунова // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 75-83.

Метою дослідження є розкриття теоретичних аспектів системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів та фінансуванню тероризму, визначення основних напрямів та наслідків розвитку системи фінансового моніторингу загалом та її складових. Актуальність дослідження обумовлена активізацією міжнародного тероризму, що призводить до посилення такої загрози державній безпеці, як легалізація доходів, отриманих незаконним шляхом, та фінансування терористичної діяльності. Дієвим інструментом для подолання даної загрози в світі виступає фінансовий моніторинг. Результати. У ході проведеного дослідження встановлено, що система запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів та фінансуванню тероризму складається з фінансового моніторингу та правоохоронного блоку. Обґрунтовано, що фінансовий моніторинг слід розглядати в розрізі таких складових, як інституційне, методичне, організаційне та нормативно-правове забезпечення. Наведена характеристика та етапи розвитку інституційного забезпечення як основного, елементи якого впливають на інші складові системи фінансового моніторингу, визначають ефективність її функціонування в цілому. Встановлено, що для визначення ефективності системи фінансового моніторингу доцільно використовувати показники інституційного забезпечення. Аналіз цих показників (у частині діяльності Держфінмоніторингу) засвідчив ефективність вітчизняної системи фінансового моніторингу. Висновки полягають в обґрунтуванні напрямів подальшого удосконалення складових системи фінансового моніторингу. У частині інституційного забезпечення обґрунтована необхідність подальшого налагодження порядку обміну інформацією з правоохоронними органами та державними регуляторами. У частині нормативно-правового забезпечення відображена доцільність прийняття нормативно-правових документів щодо закріплення правового статусу нових об'єктів фінансового моніторингу. Удосконалення організаційного забезпечення фінансового моніторингу повинно відбуватися в напрямі розширення вимог до підготовки фахівців з врахуванням останніх змін законодавства в сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Щербак, Н. Особливості організації роботи секретаріатів парламентів: вітчизняний та зарубіжний досвід / Н. Щербак // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 84-96.

У статті досліджено актуальні питання організації роботи секретаріатів парламентів, зокрема з урахуванням особливостей їх функціонування та нормативно-правового статусу в системі органів державної влади. Аргументовано необхідність забезпечення концепції «парламентської автономії» у різних її вимірах (адміністративному, політичному, фінансово-економічному тощо). Особливий акцент здійснено на основних функціях, які виконують секретаріати для забезпечення ефективної діяльності парламентів (зокрема, науково-дослідна робота, документальна (забезпечення підготовки документації) та адміністративно-допоміжна), а також персоналу, що працює в парламентських секретаріатах (його кадровий та якісний склад, інші основні характеристики тощо). Одночасно наголошено, що парламенти багатьох країн світу дуже відрізняються один від одного щодо кількості та обсягу послуг, що надаються їх секретаріатом (апаратом). У деяких парламентах секретаріатами надаються лише послуги адміністративного характеру. В інших парламентах їх секретаріатами надаються (хоча й в обмежених обсягах) послуги дослідницького характеру. Проте в багатьох країнах (зокрема й в Україні) парламентський апарат надає усі типи послуг. Разом з тим здійснено аналіз спільних та відмінних аспектів в організації роботи секретаріатів парламентів, їх внутрішньої структури, а також системи управління. Слід зазначити, що в парламентах різних країн держави та світу існують різні форми організації роботи апарату. Особливості цієї системи залежать від чисельного складу парламенту, наявних фінансових ресурсів, цілей та пріоритетів законодавчого органу тощо. Ураховуючи ці та інші дані, пояснено причини виділення в системі публічної служби багатьох країн окремої парламентської (державної) служби, а також закріплення її особливого статусу в чинному законодавстві. На основі проведеного дослідження та вивчення досвіду зарубіжних країн представлено комплексні пропозиції щодо забезпечення подальшої модернізації діяльності Апарату Верховної Ради України (з урахуванням рекомендацій Європейського Парламенту, інших міжнародних організацій, а також основних завдань парламентської реформи, що реалізується в Україні).

Шестаковська, Т. Удосконалення системи державного регулювання функціонування кластерів в економіці регіонів України / Т. Шестаковська, С. Гривко // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 97-106.

У статті запропоновано під державним регулюванням функціонування кластерів розглядати як цілеспрямований та активний вплив державних органів управління на їхню діяльність через використання переважно ринкових важелів регулювання економіки із застосуванням сукупності специфічних форм і методів. Обґрунтовано основні завдання суб'єктів господарювання в процесі функціонування кластерів. Систематизовані заходи удосконалення системи державного регулювання функціонування кластерів: удосконалення наявної нормативно-правової бази функціонування кластерів; формування сприятливого інституційного середовища функціонування кластерів; створення конкурентного середовища функціонування кластерів; використання прямих та непрямих фінансових методів регулювання діяльності кластерів, що сприятиме формуванню достатнього обсягу та ефективного використання їх фінансового капіталу. Встановлено, що управління кластером має базуватися на принципах цілісності, узгодженості, плановості та ефективності. Важливим є застосування принципу системності у процесі управління, який дає змогу визначити структуру проблеми, направленість і систему її рішень, взаємозв'язки компонентів системи та черговість їхнього удосконалення. Тому суб'єктом управління кластером доцільно визначити Координаційну Раду, до складу якої слід включити керівників і представників виробничих, науково-дослідних, фінансових організацій-членів кластера на рівних умовах як координаторів окремих напрямів розвитку інтегрованого об'єднання. Координаційна Рада виступає інститутом, що створює сприятливі параметри факторів діяльності кластера. Об'єктом управління у кластері є структуроутворюючі підсистеми та елементи кластера, між якими існують складні багатоступеневі відносини. Зміна будь-яких зв'язків і взаємозалежностей викликає необхідність у перегляді стратегії управління інтегрованою структурою, проте не має впливати на кінцеві результати функціонування кластера в цілісній системі.

Кошова, С. Специфіка адаптивного навчання в сфері державного управління / С. Кошова // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 107-117.

Дослідження засвідчують, що на сьогоднішній день навчання та підготовка кваліфікованих фахівців сфери державного управління вимагає переходу від традиційних до нових більш інноваційних систем навчання та підготовки. З огляду на те, що у практиці навчання та підготовки висококваліфікованих фахівців сфери державного управління активно впроваджується адаптивна система навчання, в основу якої закладено використання сучасних інноваційних методик навчання. Мета наукової статті націлена на представлення особливостей специфіки адаптивного навчання в сфері державного управління. У науковій статті використано такі методи дослідження, як метод теоретичного аналізу, метод спостереження, метод абстрагування, метод системного аналізу, метод порівняння, метод моделювання та метод узагальнення. Встановлено, що система адаптивного навчання дозволяє

визначити індивідуальний підхід та індивідуальні особливості навчання майбутніх фахівців сфери державного управління. Визначено, що у процесі адаптивного навчання активно використовуються сучасні Web-технології та інноваційні методики навчання. Доведено, що у системі адаптивного навчання майбутніх фахівців сфери державного управління застосовуються нові більш інноваційні прийоми засвоєння знань, набуття вмінь та навиків, за результатами використання яких підвищується впевненість майбутніх фахівців здійснювати професійну діяльність. З'ясовано, що основними принципами адаптивного навчання в сфері державного управління виступають: 1) принцип персоніфікації потреб сфери державного управління, який полягає у підготовці майбутніх фахівців – державних управлінців; 2) принцип формування персональних стратегій навчання, виходячи із потреб сфери державного управління у майбутніх фахівцях; 3) принцип покращення мислення та професійної діяльності майбутніх фахівців сфери державного управління, виходячи із психологічних факторів впливу; 4) принцип формування інноваційної моделі адаптивного навчання та підготовки фахівців сфери державного управління. Встановлено, що на сьогодні у сфері адаптивного навчання застосовується навчальна система Knewton, завдяки якій можна отримати інформацію про те, який саме матеріал не засвоїли майбутні фахівці сфери державного управління. Визначено, що головним державним закладом вищої освіти в Україні, на базі якого проводиться підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації державних службовців (фахівців сфери державного управління) є Національна академія державного управління при Президенті України, яка здійснює підготовку за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування». Встановлено, що за результатами успішного освоєння освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» майбутні фахівці сфери державного управління здобувають вміння формувати і реалізувати публічну політику у різних напрямках суспільного життя, стратегічно управляти суспільним, територіальним та організаційним розвитком, управляти економічними процесами та публічними фінансами, вносити корективи, пропозиції в наявні нормативно-правові документи (акти), а також готувати проекти нових нормативно-правових документів (актів), здійснювати цифрове врядування та адміністративні функції і функції управління персоналом.

Руденко, О. Науково-методичні підходи до формування концепції державної політики розвитку земельних відносин в Україні / О. Руденко, П. Халімон // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 118-128.

Статтю присвячено особливостям розробки науково-методичних підходів до формування та реалізації концепції державної політики розвитку земельних відносин в Україні на основі проведеної оцінки сучасного стану такої політики та перспективних напрямів її удосконалення. Представлено перспективні напрями щодо розробки структури концепції формування та реалізації державної політики розвитку земельних відносин в Україні комплементарного типу, елементи якої побудовані при синхронному використанні принципів системно-структурного, ресурсно-функціонального, програмно-цільового та ситуаційного теоретико-методологічного підходу, що дозволило сформулювати вимоги, цілі, пріоритетні завдання державної політики, етапи розробки та впровадження у практику державного управління положень концепції. Концепція державної політики розвитку земельних відносин в Україні комплементарного типу запропонована до використання у практиці державного управління, адже представлені розробки можуть стати фундаментальною основою для підготовки проектів нормативно-правових актів у контексті реалізації дієвої політики органами виконавчої влади при виконанні ними повною мірою, наданих законодавством повноважень. При цьому останні можна використати у напрямку реалізації на практиці положень децентралізації влади в Україні. Проведення земельної реформи в Україні повинно не стримувати розвиток економіки країни, а вибудувати нову конкурентоспроможну модель взаємовідносин між державою і бізнесом, яка б передбачала використання землі як активу, що вимагає впровадження відповідних природоохоронних дій зі збереження земельно-ресурсного потенціалу, який сконцентровано на сільських територіях. Підвищення інвестиційної привабливості у цьому вимірі повинне забезпечуватись не через підвищення ринкової вартості на землю, як різновиду активу підприємства, а через докорінні інноваційно-структурні зрушення використання природного ресурсу; не через денационалізацію ринку землі, а через мотивування вітчизняних підприємців до ощадливого соціально відповідального ведення бізнесу.

Квітка, С. Перспективні напрями цифрової трансформації публічного управління / С. Квітка, Н. Новіченко, Н. Гусаревич, Н. Піскоха, О. Бардах, Г. Демошенко // Аспекти публічного управління. – 2020. – Т. 8, № 4. – С. 129-146.

Технологічний прогрес, дійшовши цифрового ступеня свого розвитку, поставив перед суспільством завдання цифрової трансформації всього укладу соціального та економічного життя. Зокрема, це стосується і реінжинірингу системи публічного управління. Вплив цифровізації на органи публічного управління відбивається в зміні способу дій і спілкування з громадянами з метою досягнення інтеграції інститутів громадянського суспільства і влади. В Україні, як і в усьому світі,

робляться важливі кроки в цьому напрямку. Разом з тим, очевидно, ще належить пройти довгий шлях впровадження цифрових технологій, оскільки багато організацій державного сектора використовують широкий спектр успадкованих застарілих систем і технологій, які потребують заміни. З огляду на це, мета дослідження полягає в тому, щоб окреслити основні перспективні напрямки цифрової трансформації в державному управлінні на основі дослідження документів та порівняльного аналізу світового досвіду. Серед напрямків цифрової трансформації публічного управління найбільш перспективними визначені такі, як: розвиток цифрових компетентностей публічних службовців, цифровізація територіальних громад, цифрова трансформація муніципального управління, розвиток цифрової взаємодії влади та бізнесу, впровадження цифрових технологій у виборчу систему. Ці напрямки проаналізовано з урахуванням світового досвіду та окреслено перспективи їх становлення в Україні. У висновку зазначається, що перенесення світових стандартів на національний ґрунт буде опосередковане місцевими особливостями, але самі намагання в цьому напрямку будуть сприяти цифровій трансформації суспільства і підвищенню ефективності публічного управління. Подальші розробки та дослідження у цій сфері є перспективними у всіх без винятку сферах економічного та суспільного життя, але саме цифровізація у сфері публічного управління або дасть стимул подальшому прогресу країни, або стане гальмом у цьому русі.